

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ
ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

від _____ 20__ р.

Київ

№ _____

**Про затвердження Методичних рекомендацій
щодо запровадження та функціонування розмовних
клубів з української мови на базі бібліотечних закладів**

З метою забезпечення додержання конституційних гарантій щодо всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя та на всій території України, створення умов для належної реалізації Державної цільової національно-культурної програми забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на період до 2030 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 березня 2024 р. № 243-р, та в межах повноважень, визначених Положенням про Міністерство культури та інформаційної політики України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2019 року № 885,

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Методичні рекомендації щодо запровадження та функціонування розмовних клубів з української мови на базі бібліотечних закладів.

2. Управлінню комунікацій (Самойленко С. Г.) забезпечити оприлюднення цього наказу на офіційному вебсайті Міністерства культури та інформаційної політики України.

3. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Г.в.о. Міністра

Ростислав КАРАНДЄЄВ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства культури
та інформаційної політики України
від _____ 2024 року № _____

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо запровадження та функціонування розмовних клубів з української мови на базі бібліотечних закладів

Запровадження розмовних клубів з української мови на базі бібліотечних закладів (далі – розмовні клуби) обумовлено важливістю підтримки та популяризації української мови як елементу національної ідентичності, важливого і дієвого інструмента забезпечення єдності держави та її безпеки, однієї з ключових умов всебічного розвитку людини протягом життя, розширення можливостей реалізації потенціалу і свободи особистості, її громадянської активності заради формування згуртованої спільноти громадян, здатних до активної творчої співучасті у гармонійному, збалансованому та сталому розвитку держави.

Розмовні клуби спроможні бути ефективним засобом задоволення потреби різних верств населення України у розвитку й покращенні розмовних навичок, зміцненні культурної єдності та громадянської ідентичності, соціальної згуртованості, інтеграції та соціалізації різних груп населення, в тому числі подолання мовного бар'єру для людей, що відносяться до різних мовних груп.

I. Загальні положення

Ці Методичні рекомендації розроблені з метою запровадження та функціонування розмовних клубів, формування єдиного підходу до організації їх діяльності та створення умов для спільної взаємодії з питань, пов'язаних з вивченням та популяризацією української мови.

Методичні рекомендації мають виключно інформаційний та роз'яснювальний характер і рекомендуються до застосування працівниками бібліотечних закладів.

II. Нормативно-правова база

Під час запровадження і функціонування розмовних клубів необхідно враховувати положення таких правових актів:

Конституції України, яка встановлює, що держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України;

Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як

державної», завданням якого, серед іншого, є:

забезпечення функціонування державної мови як інструмента об'єднання українського суспільства, засобу зміцнення державної єдності та територіальної цілісності України, її незалежної державності і національної безпеки;

забезпечення розвитку української мови для зміцнення національної ідентичності, збереження національної культури, традицій, звичаїв, історичної пам'яті та забезпечення її подальшого функціонування як державотворчого чинника української нації;

підтримка української мови шляхом сприяння:

володінню українською мовою громадянами України;

застосуванню української мови відповідно до вимог українського правопису та інших стандартів державної мови;

вживанню замість іншомовних українських слів, словосполучень і термінів у разі, якщо в українській мові існують рівнозначні відповідники, та підвищенню рівня обізнаності громадян про них;

запобіганню вульгаризації української мови та змішування її з іншими мовами;

поширенню знань про українську мову та її роль у розвитку української та європейської культур;

популяризації діалектів і говірок української мови та їх збереженню;

вивченню української мови в Україні та за кордоном;

Закону України «Про освіту», що забезпечує доступність та якість освіти для всіх громадян, включаючи організацію неформальної освіти;

Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу», що визначає правові засади функціонування бібліотек та їхні права на організацію освітніх та культурних заходів;

Стратегії популяризації державної мови на період до 2030 року «Сильна мова – успішна держава», затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 липня 2019 р. № 596-р;

Державної цільової національно-культурної програми забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на період до 2030 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 березня 2024 року № 243-р;

рішеннями місцевих органів влади, що регулюють діяльність бібліотек та інших закладів культури на місцевому рівні, а також містять положення про підтримку мовних програм та розмовних клубів.

III. Організація роботи розмовних клубів з української мови

Організаційні та управлінські аспекти діяльності розмовних клубів включають кілька ключових елементів. Перш за все, рекомендується розробити регламентуючу документацію, що визначає правила та процедури функціонування розмовного клубу: це може бути положення або регламент про розмовний клуб, що включатиме мету діяльності, права та обов'язки учасників, порядок зборів та внутрішнього управління. При цьому діяльність розмовних клубів не має регламентуватися надмірно.

Рекомендовано здійснювати розробку плану роботи розмовного клубу, що може містити розклад зустрічей, теми занять та інші активності на певний період. Планування може включати в себе вибір тем для обговорення, визначення форм та методів роботи, а також організацію спеціалізованих заходів.

Варто визначити тривалість, періодичність та формат проведення занять – очний, а за наявності технічної можливості – дистанційний або змішаний, що може підвищити продуктивність зустрічей, участь в яких зможуть брати більша кількість учасників з урахуванням їхніх потреб та можливостей.

До проведення занять в якості модераторів рекомендуємо залучати фахівців бібліотеки, які мають відповідну освіту або отримали відповідне свідоцтво про підвищення кваліфікації, викладачів з української мови та літератури партнерських освітніх закладів, представників профільних громадських організацій тощо.

Доцільно розширювати інституційну взаємодію між бібліотеками та закладами освіти, планувати спільні програми і проекти, які сприятимуть підвищенню ефективності роботи кожної з організацій-учасниць.

Успішному досягненню цілей роботи розмовних клубів та бібліотечних закладів в цілому також сприятиме активне та систематичне інформування цільових аудиторій через локальні засоби масової інформації, власні вебсайти й сторінки бібліотек та їх партнерів у соціальних мережах щодо можливостей і переваг, які надає регулярне відвідування розмовних клубів, умов і графіка роботи, подієвих активностей тощо.

Важливою складовою є моніторинг та оцінювання ефективності роботи розмовного клубу. Це включає в себе систематичний збір і аналіз відгуків учасників розмовного клубу, стимулювання активної міжособистісної комунікації з викладачем української мови та бібліотечними фахівцями, оцінку досягнень в навчанні мови, виявлення слабких місць у роботі та внесення необхідних коректив для удосконалення ефективності роботи розмовних клубів та, відповідно, підвищення якості бібліотечних послуг в цілому.

IV. Напрями діяльності та форми роботи розмовних клубів

Кожен розмовний клуб має обирати напрями діяльності відповідно до інтересів його учасників.

Рекомендовані такі напрями діяльності розмовних клубів:
вивчення граматики, лексики, орфографії та пунктуації;
розвиток навичок усного та писемного мовлення;
вивчення української культури та історії через використання кращих зразків української класичної і сучасної художньої літератури та соціальних медіа;
вивчення різноманіття та особливостей оригінальних говірок та діалектів різних регіонів України.

Форми роботи розмовних клубів з української мови можуть бути спрямовані на активне використання мови у повсякденному спілкуванні.

Пропонуються такі форми роботи розмовних клубів:

тематичні зустрічі або групові дискусії – обговорення конкретних тем або проблем з використанням мови. Наприклад, клуби з обговорення літературних творів, героїв та подій;

культурний обмін – зустрічі з носіями мови чи представниками інших культур для сприяння культурному розмаїттю та поглибленню розуміння мови через контекст культурних взаємодій;

мовні ігри та вправи – використання інтерактивних та рольових ігор або інших креативних активностей для удосконалення мовних навичок у співробітництві з іншими учасниками;

проектна діяльність – спільне створення мовних матеріалів, наприклад, блогів, відео- або аудіоматеріалів, що підвищують зацікавленість, взаємодію учасників та медіаграмотність;

екскурсії та подорожі до місць історичного або культурного значення з можливістю вивчення та обговорення мовних аспектів, спілкування з місцевими жителями;

проведення мовознавчих квестів, літературних воркшопів, конкурсів та вікторин, колективних голосових читань творів українських авторів та їх обговорення;

проведення тематичних заходів, присвячених визначним постатям, датам, подіям вітчизняної історії та культури тощо;

створення онлайн-спільнот у популярних соціальних мережах.

Ці формати дозволять адаптувати роботу розмовних клубів до сучасних потреб учасників мовних процесів, розвинути та покращити мовні навички, розширити словниковий запас, а також сприятимуть стимулюванню практичного застосування української мови в різних життєвих ситуаціях.

V. Підбір матеріалів для роботи

Підбір матеріалів для роботи розмовного клубу є ключовим аспектом його успішної діяльності. Основними джерелами матеріалів можуть бути: навчальна та методична література, яку фахівці пропонують для удосконалення різних рівнів підготовки слухачів; літературні твори українських письменників, вірші, тексти пісень, аудіо- та відеоматеріали з української культури, історії, сучасних подій тощо.

Важливо враховувати інтереси та потреби учасників розмовного клубу, їхній рівень знання української мови. Матеріали мають бути доступні для різних вікових категорій. Крім того, використання різноманітних форматів матеріалів, таких як тексти, відео- та аудіозаписи, зображення, інтерактивні онлайн-матеріали, спеціальні комп'ютерні програми, сприятиме залученню учасників до активної участі в обговореннях та виконанні вправ, що сприятиме поліпшенню їх мовних навичок та розширенню кругозору.

**Заступник директора Департаменту
креативних індустрій та культурних послуг–
начальник відділу креативних індустрій**

Інна ПАВЛЕНКО

